

# Norvegijoje gyvenančių lietuvių migracinės nuostatos Norvegijos atžvilgiu

PAULINA KUSAITĖ

Vytauto Didžiojo universitetas, Kultūrų studijų katedra, V. Putvinskio g. 23, 44243 Kaunas  
El. paštas paulina.kusaite@alumni.vdu.lt

LAIMUTĖ ANGLICKIENĖ

Vytauto Didžiojo universitetas, Kultūrų studijų katedra, V. Putvinskio g. 23, 44243 Kaunas  
El. paštas laimute.anglickiene@vdu.lt

---

Straipsnyje, remiantis 2021 m. atlikto empirinio tyrimo duomenimis, aptariamos Norvegijoje gyvenančių lietuvių migracinės nuostatos Norvegijos atžvilgiu. Analizuojama, kuo Norvegija yra patraukli lietuviams, kas skatina juos emigruoti į šią šalį ir pasilikti gyventi ten visą laiką, kokias asociacijas lietuviams kelia Norvegija, ar ši šalis yra tinkama auginti vaikus bei kiti aktualūs klausimai, dažniausiai aptariami Lietuvos žiniasklaidoje. Tyrimo rezultatai palyginami su anksčiau kitų mokslininkų atliktų tyrimų rezultatais.

**Raktažodžiai:** Norvegija, Norvegijos lietuviai, emigrantai, migracija, nuostatos

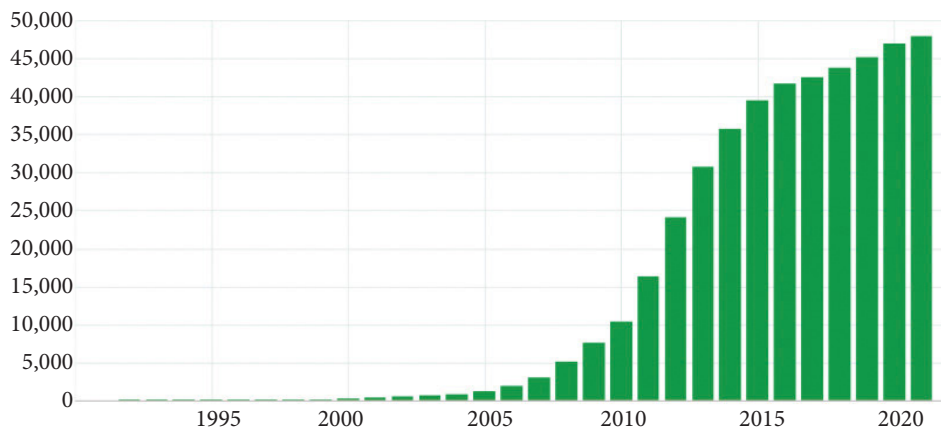
---

## IVADAS

Šiuolaikinė gyventojų migracija yra viena iš aktualiausių problemų visame pasaulyje. 2004 m. Lietuvai įstojus į Europos Sąjungą, lietuviams buvo suteikta galimybė gyventi ir ieškotis darbo kitose šalyse. Per pastaruosius keliolika metų Lietuvos gyventojų emigracija tapo beveik nieko nebestebinančiu, tačiau vis dar daug diskusijų keliančiu reiškiniumi. Natūralu, kad žmonės emigracijai renkasi tokias šalis, kurios yra ekonomiškai išsivysčiusios, kuriose yra suteikiamos geros socialinės garantijos ir užtikrinamas visomis prasmėmis saugus gyvenimas. Viena tokių šalių – Norvegija.

Kiekvienais metais į Norvegiją išvykstančių ir nuolat gyvenančių lietuvių skaičius vis auga. Pastarąjį dešimtmetį yra atlikta nemažai tyrimų apie lietuvių emigrantus Norvegijoje. Straipsnyje remiamasi ankstesniais kitų tyrinėtojų tyrimais, skirtais lietuvių emigracijai Norvegijoje: Ingridos Celešiūtės tyrimu „Darbo migrantų elitas: migracijos tikslai ir verslumo iniciatyvos“ [2], Dariaus Daukšo atliktais tyrimais apie Norvegijoje gyvenančius lietuvius – „Būti lietuviu čia ir ten: migrantų iš Lietuvos Norvegijoje atvejis“ [3], „Savas“ ir „kitas“ Norvegijos visuomenėje: Norvegijos lietuvių atvejis“ [4], „Antros kartos emigrantai

iš Lietuvos Norvegijoje: tarp Lietuvos ir Norvegijos?“ [5], Eglės Gudavičienės tyrimu „Oslo lietuvių kalbų mokėjimas ir kalbinis elgesys“ [7], Liudos Kmitės publikacija „Acculturation and adaptation among Lithuanian workers in Norway“ [9] ir kitais. Šie tyrinėtojai savo darbuose analizuoja Norvegijoje gyvenančių lietuvių migracijos priežastis, jų adaptacijos ir integracijos procesus svetimose šalyje, tautinio identiteto išsaugojimo galimybes. Tačiau vis dar trūksta informacijos, kaip Norvegijoje gyvenantys lietuviai vertina Norvegiją, tai ir nulėmė šio tyrimo naujumą ir aktualumą.

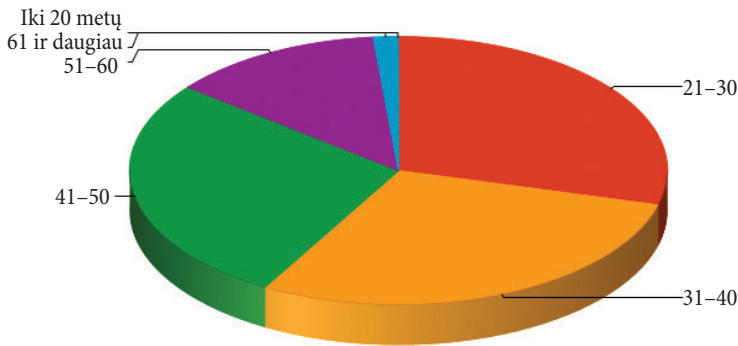


**1 pav.** Lietuvių imigrantų skaičiaus augimas Norvegijoje 1991–2021 m. [19]

Šio tyrimo *objektas* – Norvegijoje gyvenančių lietuvių migracinės nuostatos Norvegijos atžvilgiu. *Tikslas* – išsiaiškinti Norvegijoje gyvenančių lietuvių požiūrį į migraciją į Norvegiją. Keliami uždaviniai: atlikti statistinę lietuvių migracijos į Norvegiją duomenų analizę ir, remiantis atlikto empirinio tyrimo duomenimis, išanalizuoti Norvegijoje gyvenančių lietuvių požiūrį į Norvegiją kaip emigracijos šalį.

Pagrindinis šio straipsnio šaltinis – 2021 m. vasario 9–28 d. atliktas empirinis tyrimas. Norvegijoje gyvenantiems lietuviams buvo parengta anketa: pirmojoje klausimyno dalyje respondentų buvo prašoma pateikti bendrus duomenis apie save, o antrąją klausimyno dalį sudarė uždari klausimai (respondentai turėjo pasirinkti jiems tinkamiausią atsakymą) ir atviri klausimai (buvo prašoma išsakyti savo nuomonę tam tikrais klausimais). Formuluojuot klausimus atsižvelgta į dažniausiai žiniasklaidoje aprašomas ir nagrinėjamas temas bei jau įsigalėjusius stereotipus, susijusius su Norvegija ir Norvegijoje gyvenančių lietuvių situacijomis. Anketa buvo paskelbta interneto puslapyje [Apklausa.lt](http://Apklausa.lt), ja dalytasi socialiniame tinklapyje „Facebook“ esančiose grupėse *Norvegijos Lietuviai – Oficialus, Gyvenu Norvegijoje, Drammeno lietuviai* ir *Bergeno lietuviai*. Tyrime dalyvavo 404 Norvegijoje gyvenantys lietuviai. Surinkta medžiaga saugoma Vytauto Didžiojo universiteto Kultūrų studijų katedros Skandinavistikos duomenų rankraštyne (bylos numeris – VDU 36) (1).

(1) Straipsnis parengtas pagal 2021 m. Vytauto Didžiojo universitete apgintą Paulinos Kusaitės humanitarinių mokslų srities regiono studijų krypties bakalauro darbą „Lietuvių nuostatos migracijos į Norvegiją atžvilgiu XXI a. pradžioje“ (darbo vadovė – doc. dr. Laimutė Anglickienė).



**2 pav.** Norvegijoje gyvenančių respondentų pasiskirstymas pagal amžių

Tyrimas buvo atliktas ir su Lietuvoje gyvenančiais lietuviais, todėl buvo galima palyginti lietuvių, gyvenančių Norvegijoje ir Lietuvoje, nuomonių panašumą ir skirtumus (2).

Rašant šį straipsnį buvo taikomi turinio analizės, interpretacinis ir lyginamasis istorinis metodai.

## LIETUVIŲ EMIGRACIJOS Į NORVEGIJĄ STATISTINĖ ANALIZĖ

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2020 m. iš Lietuvos emigravo 23 273 asmenys, iš jų apie 7,3 proc. persikėlė gyventi į Norvegiją [13]. Šiuo metu Norvegijoje oficialiai gyvena 47 906 lietuviai, ir tai yra antra pagal dydį imigrantų grupė šalyje, tik lenkų Norvegijoje yra gerokai daugiau – 110 301 [20].

2004 m. Lietuvai įstojus į ES, lietuviai ir toliau rinkosi tradicines emigracijos kryptis – Jungtinę Karalystę, Vokietiją, tačiau kartu sparčiai ėmė augti ir naujos krypties – Norvegijos – populiarumas, ji tapo darbo jėgos traukos šalimi ir kitų Rytų Europos šalių gyventojams. Lietuviams patrauklia šalimi emigracijai Norvegija tapo 2008 m., kai daug žmonių Lietuvoje neteko darbo dėl ekonominės krizės [7, 149–151].

Norvegijos statistikos departamento duomenimis, 1992 m. Norvegijoje gyveno 2 lietuviai, 2002 m. – 528, 2004 m. – 892 [18]. Taigi Lietuvos įstojimas į Europos Sąjungą pirmaisiais metais neturėjo labai didelės reikšmės lietuvių emigracijai į Norvegiją. Didžiausias lietuvių emigracijos šuolis į šią šalį įvyko 2007–2008 m.: 2007 m. lietuvių Norvegijoje suskaičiuota 3 013, 2008 m. – 5 094, 2009 m. – 7 578 (1 pav.) [19]. Nuo tų metų iki pat 2021 m. lietuvių imigrantų dalis Norvegijoje augo ir vis tebeauga. Reikėtų paminėti ir tai, kad 2019 m. į Lietuvą grįžo 2 057 lietuviai, gyvenę Norvegijoje. Tai buvo didžiausias grįžtančiųjų migrantų iš Norvegijos skaičius per visą lietuvių emigracijos į Norvegiją istoriją [14].

Iki 2007 m. į Norvegiją atvykdavo daugiau moterų negu vyrų, tačiau nuo 2007 m. išaugo atvykstančių į Norvegiją lietuvių vyrų srautai, ir tokia tendencija išliko iki šių dienų [19]. Anot E. Gudavičienės, lietuvių vyrų emigracijos į Norvegiją srautus paskatino tai, kad Norvegijos darbo rinkoje ėmė dominuoti statybos sektoriaus darbai, išaugo aptarnavimo paslaugų darbuotojų poreikis [7, 152]. Šiuo metu Norvegijoje gyvena 27 511 lietuvių vyrų

(2) Lietuvoje gyvenančių lietuvių tyrimo rezultatai ir abiejų tyrimų išvados pateikiamos Paulinos Kusaitės ir Laimutės Anglickienės straipsnyje „Lietuvių nuostatos migracijos į Norvegiją atžvilgiu“.

ir 20 395 lietuvių moterų [19]. Didžiausia dalis Norvegijoje gyvenančių lietuvių yra 30–39 metų amžiaus – 2021 m. Norvegijoje gyveno 9 173 vyrai ir 6 294 moterys iš Lietuvos, priklausantys šiai amžiaus kategorijai [19].

Lyginant Norvegijos ir Lietuvos statistikos departamentų pateikiamą informaciją, matomi ir tam tikri nedideli neatitikimai. Norvegijos statistikos duomenimis, šiuo metu Norvegijoje gyvena 47 906 lietuviai [20], o Lietuvos statistikos departamento duomenimis – 45 415 lietuvių [6]. Šis skirtumas gali būti paaiškinamas tuo, kad ne visi Norvegijoje gyvenantys lietuviai deklaruoja savo išvykimą iš Lietuvos.

## PATEIKĖJŲ CHARAKTERISTIKA

Tarp 404 apklaustųjų Norvegijoje buvo 319 moterų (79 %), 83 vyrai (20,5 %) ir 2 asmenys (0,5 %), nurodę savo lytį kaip „kita“. Norvegijoje klausimyną užpildę asmenys priklausė penkioms skirtingoms amžiaus kategorijoms (2 pav.). Aktyviausiai tyrime dalyvavo 31–40 metų amžiaus asmenys – 133, arba 32,9 % visų apklaustųjų. Antrą didžiausią grupę sudarė asmenys, priklausantys 21–30 metų amžiaus grupei, – 128 (31,7 %). 94 (23,3 %) apklaustieji priklausė 41–50 m. amžiaus grupei, 44 (10,9 %) – 51–60 metų amžiaus grupei, 4 (1,2 %) buvo vyresni nei 61 metų amžiaus. Respondentų, kurių amžius būtų iki 20 metų, nepavyko apklausti.

Akivaizdu, kad didžioji dalis respondentų Norvegijoje yra darbingo 21–50 metų amžiaus žmonės. Šie skaičiai tik patvirtina statistikos duomenis, kad iš Lietuvos daugiausiai emigruoja jauni ir darbingi žmonės. 2019 m. 72,7 % emigrantų buvo 15–44 metų amžiaus, kai tarp Lietuvos gyventojų tokio amžiaus žmonės sudarė tik apie 36 % visų šalies gyventojų [6].

Didžioji dalis (38,4 %) apklaustųjų gyvenamąją vietą Norvegijoje nurodė miestelį, 26,2 % gyvena mieste, 24,3 % – didmiestyje, 11,1 % – kaime. Tai, kad didžioji dalis lietuvių Norvegijoje įsikuria mažesniuose miestuose ir miesteliuose gali būti paaiškinama tuo, kad nedarbo lygis visoje šalyje yra žemas, todėl darbo pasiūla tiek sostinėje, tiek ir kituose regionuose išlieka panaši [7, 153].

Į klausimą, kur buvo respondentų gyvenamoji vieta Lietuvoje, 143 asmenys (35,4 %) nurodė, kad prieš emigraciją gyveno mieste, 138 (34,2 %) – didmiestyje, 78 (19,3 %) – miestelyje ir 45 (11,1 %) – kaime. Rolandas Kripaitis ir Birutė Romikaitytė pastebėjo, kad kaimo ir miesto gyventojų migracinis mobilumas skiriasi – 2005 m. migrantų procentas miestuose buvo du kartus didesnis, palyginti su kaimo vietovėmis [10, 175]. Galima teigti, kad tendencijos iš esmės nesikeičia: net 69,6 % tyrime dalyvavusių respondentų nurodė prieš emigraciją gyvenę mieste arba didmiestyje ir tik 30,4 % respondentų emigravo iš mažesnių gyvenviečių.

Pati didžiausia dalis apklaustųjų Norvegijoje nurodė, kad jų išsilavinimas yra aukštas – 264 apklaustieji, arba 65,3 % visų apklaustųjų. 80 (19,8 %) respondentų nurodė turintys profesinį išsilavinimą, 53 (13,1 %) – vidurinį, 7 (1,7 %) – pagrindinį. Asta Stulgienė ir Asta Daunorienė pastebi ryšį tarp migracijos ir išsilavinimo lygio. Aukštesnį išsilavinimą turintys žmonės efektyviau ieško darbo alternatyviose darbo rinkose, jie greičiau išmoksta kitą kalbą, adaptuojasi naujoje darbo aplinkoje, todėl kuo aukštesnis žmogaus išsilavinimas, tuo didesnė tikimybė, kad jis migruos [21, 985]. Edita Siniavskaitė ir Daiva Andriušaitienė akcentuoja tai, kad aukštąjį išsilavinimą turinčių žmonių praradimas itin veikia Lietuvos darbo rinką – vyksta „protų nutekėjimas“ [16, 218]. „Protų nutekėjimo“ problemą pastebi ir daugelis kitų tyrinėtojų [1, 65; 8, 27; 15, 71; 18, 476; 22, 147; 24, 180].

Iš pateiktų atsakymų matyti, kad didžioji dalis apklaustųjų Norvegijoje gyvena jau pakankamai ilgai – 183 (45,3 %) respondentai nurodė gyvenantys Norvegijoje daugiau nei 7 metus; 137 (33,9 %) Norvegijoje gyvena nuo 3 iki 7 metų, 76 (18,8 %) – nuo 1 iki 3 metų. Tik 8 (2 %) respondentai nurodė, kad Norvegijoje gyvena iki vienerių metų. Remiantis apklausos rezultatais, galima daryti prielaidą, kad respondentai Norvegijoje yra visiškai įsitvirtinę darbo rinkoje ir adaptavęsi, nes svetimose šalyje gyvena jau ilgą laikotarpį.

## TYRIMO REZULTATŲ ANALIZĖ

Antrąją klausimyno dalį sudarė uždari klausimai, į kuriuos atsakydami respondentai turėjo pasirinkti jiems tinkamiausią atsakymą, ir atviri klausimai, kuriais buvo prašoma išsakyti savo nuomonę. Klausimai buvo formuluojami atsižvelgiant į žiniasklaidoje vyraujančias temas ir įsigalėjusius stereotipus, susijusius su Norvegija ir Norvegijoje gyvenančiais lietuviais.

Pirmiausia Norvegijoje gyvenančių lietuvių buvo paklausta, ar jie savo artimoje aplinkoje pažįsta daugiau į Norvegiją emigravusių lietuvių. Didžioji dalis apklaustųjų, t. y. 281 (49,1 %), nurodė turintys Norvegijoje gyvenančių lietuvių draugų, 138 (24,1 %) nurodė, kad Norvegijoje gyvena ir jų šeima, dar 124 (21,7 %) turi Norvegijoje gyvenančių giminaičių. Ir tik 29 (5,1 %) apklaustieji savo artimoje aplinkoje nepažįsta daugiau Norvegijoje gyvenančių lietuvių. Taigi, net 94,9 % respondentų Norvegijoje savo artimoje aplinkoje turi arba pažįsta ir daugiau lietuvių. Tai gali būti paaiškinama migracijos tinklo teorija, pagal kurią migrantai renkasi emigracijai tas šalis, kuriose jau yra pažįstamų asmenų. Emigracijos šalyje jau esantys asmenys padeda naujiems imigrantams atvykti į šalį, susirasti darbą ir suteikia visą reikalingą informaciją apie šalį, taip palengvindami naujųjų migrantų adaptaciją [17, 326].

Respondentų buvo pasiteirauta, kodėl Norvegija jiems pasirodė patraukli šalis emigracijai. Tai buvo atviras klausimas ir respondentai galėjo laisvai įrašyti savo mintis. Išanalizavus tyrimo rezultatus, išryškėjo kelios atsakymų grupės. Kaip ir buvo galima tikėtis, didžioji dalis respondentų nurodė, kad Norvegija jiems pasirodė patraukli dėl ekonominių priežasčių. Apie 37,6 % visų apklaustųjų Norvegija suviliojo siūlomu darbo užmokesčiu, stabiliomis pajamomis, aukštu pragyvenimo lygiu ir išsivysčiusia ekonomika. Norvegijoje gyvenantys lietuviai taip pat vardijo tokius su ekonominėmis priežastimis susijusius patrauklumo aspektus kaip socialinės garantijos, darbo sąlygos, galimybės tobulėti ir pan.:

*Gavau labai patrauklų darbo pasiūlymą, atitinkantį mano išsilavinimą, patirtį ir su ypatingai geromis perspektyvomis bei motyvaciniu paketu [25, 302];*

*Čia vertinamas ir gerbiamas bet koks žmogaus darbas, žmogiški darbdaviai, žmogų puikiai gina protingi įstatymai, socialinės garantijos čia veikia [25, 282];*

*Pagarba žmogui, nesvarbu, kokią darbo poziciją užimi [25, 104].*

Tokias tendencijas atskleidžia ir anksčiau atlikti tyrimai. Rasos Rudžinskienės ir Linos Paulauskaitės 2014 m. atliktame tyrime taip pat akcentuojama, kad didžiosios dalies lietuvių emigracijos priežastis yra ekonominė ir daugelis išvykstančiųjų siekia turėti geresnes ekonomines gyvenimo sąlygas [15, 72]. 2010 m. I. Celešiūtės atliktame tyrime taip pat buvo kalbama apie Norvegijos darbdavių santykius su darbuotojais, kur visi „stovi ant to paties žmogiškųjų santykių laiptelio“ [2, 25]. Vienas informantas pastebėjo, kad Lietuvoje užimama darbo pozicija suteikia galios ir pasireiškia nepagrįsta vieno žmogaus

viršenybe prieš kitą, o Norvegijoje užimama pozicija darbo rinkoje ir atlyginimo dydis neturi įtakos darbdavio ir darbuotojo santykiams bei darbuotojo statusui tame darbe [2, 26]. Tai akcentavo ir šio tyrimo dalyviai, todėl galima sakyti, kad geri darbiniai santykiai ir darbo aplinka yra svarbus aspektas, skatinantis lietuvius emigracijai rinktis būtent Norvegiją.

Liudos Kmitės atlikto tyrimo rezultatai atskleidė, kad pagrindinė lietuvių emigracijos į Norvegiją priežastis yra ekonominė, o kita ne mažiau svarbi priežastis – šeimos susijungimas [9; 44]. Pastaroji labai aktuali ir šiame atliktame tyrime. 19,6 % respondentų nurodė, kad į Norvegiją emigravo dėl ten esančių artimųjų – ten jau gyveno vyras, giminaičiai, vaikai:

*Negalvojau emigruoti, tiesiog susiklostė tokios aplinkybės, kad mano būsimas vyras čia dirbo ir gyveno [25, 202];*

*Čia jau gyveno mūsų dukra, kai atvykome [25, 322];*

*Atvykau čia gyventi po pažinties su savo dabartiniu vyru, kuris jau prieš tai gyveno Norvegijoje keletą metų [25, 161];*

*Išvyko tėvai, po kurio laiko ir mes su vyru [25, 194].*

12,8 % apklaustųjų Norvegija pasirodė patraukli savo gamta. Kai kurie respondentai minėjo ir netolimą atstumą iki Lietuvos. Anot D. Daukšo, netolimas atstumas tarp Lietuvos ir Norvegijos leidžia lietuviams įsivaizduoti, kad Lietuva ir artimieji yra netoli [3, 133]. Pavieniai respondentai taip pat įvardijo tokius jiems svarbius patrauklumo aspektus kaip nemokamos studijos, gera aplinka vaikų auginimui, tolerancija, požiūris į žmones.

Siekiant išsiaiškinti, ar respondentams Norvegija vis dar atrodo patraukli šalis emigracijai, jų buvo paklausta, ar jie vis tiek emigruotų į Norvegiją, jei dabar reikėtų rinktis emigracijos šalį. 84,4 % apklaustųjų teigė, kad vis tiek emigruotų į Norvegiją, ir tik 15,6 % nurodė, kad emigracijai pasirinktų kitą šalį. Atsakymai į klausimą, kodėl emigracijai jie pasirinktų kitą šalį, išsiskyrė, tačiau galima pastebėti tam tikras tendencijas. Apklausos rezultatai rodo, kad lietuviams labiausiai nepatinka Norvegijos klimatas – yra per šalta, dažnai lyja, todėl jei galėtų rinktis emigracijos šalį iš naujo, emigruotų ten, kur klimatas yra šiltesnis:

*Viskas čia man patinka, tik norėtusi daugiau saulės [25, 180];*

*Jei būčiau galėjusi rinktis pati – rinkčiausi kokį nors šiltesnį kraštą [25, 107];*

*Gyvenu šiaurinėje Norvegijos dalyje, todėl šalta, trumpa vasara [25, 41].*

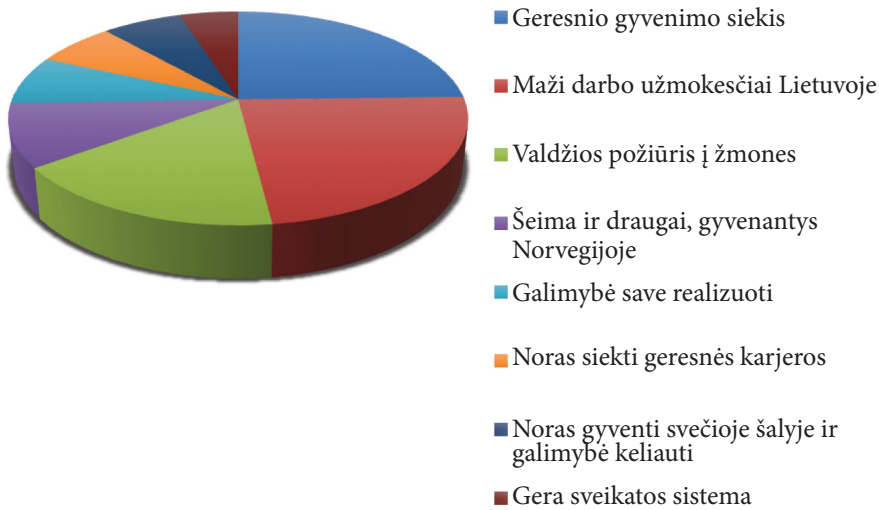
Taip pat Norvegijoje gyvenantys lietuviai kaip priežastį, kodėl rinktųsi kitą šalį emigracijai, įvardija tai, kad norvegai yra per daug šalti, uždari žmonės ir nelabai mėgsta emigrantus:

*Dideli kultūriniai skirtumai, norvegai labai šalti, nebendraujantys žmonės. Taip pat norvegams būdinga lietuviams nepriimtina fake smile, apsimestinė šypsena, tipo labai draugiški, mandagūs, bet iš tikrųjų taip nėra, jie nemėgsta emigrantų [25, 156];*

*Rinkčiausi Europos šalį, jei galvočiau emigruoti. Turbūt todėl, kad ši šalis nėra pati draugiškiausia emigrantams [25, 60];*

*Sunku susibendrauti su norvegais, jie labai sunkiai priima naujus žmones į savo draugų ratą [25, 21].*

D. Daukšas savo tyrimuose taip pat išryškina šį aspektą – norvegams būdingas etnis klasifikacinis skirstymas į „savus“ ir „kitus“, t. y. norvegai „save“ ir „kitą“ skiria pagal tam tikras etnines-prigimtinės kategorijas [5, 233]. Tyrėjas teigia, kad skirstant emigrantus į



**3 pav.** Veiksniai, skatinantys emigruoti į Norvegiją

savus ir kitus, norvegams pilietybė nėra svarbi, jie labiau akcentuoja etniškumą nei formalią pilietybę [5, 233]. Kitaip tariant, net jei emigrantas ir turi Norvegijos pilietybę, jis nebus suvokiamas kaip „savas“ / „tikras“ norvegas.

Kai kurie respondentai teigė, kad dabar turbūt nebesiryžtų emigruoti ir liktų Lietuvoje arba pasirinktų kitą šalį emigracijai:

*Nebūčiau iš viso emigravusi arba būčiau pasirinkus anglakalbę arba vokiečių kalba kalbančią šalį [25, 90];*

*Likčiau Lietuvoje su mama, covido metu nutrūko mūsų kelionės, labai sunku be jų [25, 109];*

*Esu gyvenusi Danijoje. Dabar pasirinkčiau Daniją [25, 246].*

Vienas svarbiausių integracijos būdų svetimoje šalyje yra tos šalies kalbos išmokimas. Atlikti tyrimai rodo, kad norvegų kalbos mokėjimas yra svarbiausias veiksnys, nurodantis įsitvirtinimą Norvegijos darbo rinkoje [4, 139]. D. Daukšas pabrėžia, kad norvegų kalbos mokėjimas emigrantams negarantuoja, kad jie ir toliau nebus laikomi „kitais“, tačiau bent jau darbinėje aplinkoje mokėdami kalbą jie gali jaustis labiau priimti [4, 138]. Respondentų, gyvenančių Norvegijoje, buvo paklausta, ar jie moka norvegų kalbą. 228 (56,4 %) apklaustieji nurodė, kad gali norvegiškai susikalbėti svarbiausiomis temomis, 110 (27,2 %) respondentų pasisakė labai gerai mokantys norvegų kalbą, 48 (11,9 %) nurodė, kad visai nemoka norvegų kalbos, bet norėtų ją išmokti. Tik 18 (4,5 %) pateikėjų nurodė nemokantys ir neplanuojantys mokytis norvegų kalbos. Pasiteiravus, kokia kalba jie bendrauja Norvegijoje, jei nemoka norvegų kalbos, absoliuti dauguma nurodė anglų kalbą:

*Laisvai visur galima susikalbėti angliškai [25, 320];*

*Man norvegų kalba visiškai nereikalinga, nes susikalbu angliškai [25, 76];*

*Visur duoda vertėjus [25, 45].*

Taigi dalis lietuvių nemoka ir net neplanuoja mokytis norvegų kalbos, nes visur gali susikalbėti anglų kalba, jei yra poreikis, valstybė visada skiria vertėjus, todėl jie iš esmės nemato tikslo išmokti norvegų kalbos. D. Daukšas taip pat pastebi, kad lietuviai dažnai dirba tokius darbus, kur didelė dalis darbuotojų yra lietuviai arba kiti imigrantai, todėl tokiomis atvejais jie bendrauja lietuviškai, jeigu dirbama su lietuviais, arba angliškai, jeigu dirbama su užsieniečiais [4, 138]. L. Kmitė akcentavo, kad lietuviai nesistengia išmokti norvegų kalbos arba tokių pastangų nepakanka, nes lietuviai migrantai geriau kalba angliškai nei kitos etninės grupės, ieškančios darbo Norvegijoje [9, 41]. E. Gudavičienė išryškina ir kitą kalbos mokėjimo aspektą – jei darbe nereikalaujama gerai mokėti norvegų kalbą, lietuviai dažnai tiesiog praranda motyvą ją išmokti [7, 164–165]. Visgi galima sakyti, kad 2021 m. atliktame tyrime dalyvavusių lietuvių nuostatos norvegų kalbos atžvilgiu yra teigiamos, nes didžioji dalis bent šiek tiek arba gerai moka norvegų kalbą, kita dalis norėtų ją išmokti.

Siekiant išsiaiškinti, kas labiausiai skatina lietuvius emigruoti į Norvegiją, buvo pateiktas klausimas su pasirinkamais atsakymų variantais, taip pat respondentai galėjo įrašyti ir savo atsakymą. Išsiskyrė trys pagrindinės priežastys, kurios, anot Norvegijoje gyvenančių lietuvių, labiausiai skatina emigraciją. Didžiausia dalis – 335 (24,1 %) apklaustieji nurodė, kad lietuvius emigruoti skatina geresnio gyvenimo siekis, 319 (22,9 %) apklaustųjų nurodė mažus darbo užmokesčius Lietuvoje, o dar 230 (16,5 %) respondentų kaip emigraciją skatinančią priemonę įvardijo valdžios požiūrį į žmones (3 pav.). Kiti atsakymai pasidalijo maždaug po lygiai:

9,3 % teigė, kad emigraciją paskatino Norvegijoje gyvenanti šeima ir draugai, 7,3 % – galimybė save realizuoti, 6,5 % – noras siekti geresnės karjeros, 6,5 % – noras gyventi svečioje šalyje ir galimybė keliauti, 4,8 % – gera sveikatos priežiūros sistema. Respondentai pateikė ir savo įžvalgas, kodėl lietuviai emigruoja į Norvegiją:

*Svajonė, jog padirbęs kelis metus sugebėsi kabintis į gyvenimą savoje šalyje [25, 375];*

*Vertinimas bei pagarba iš darbdavio pusės, sveiki darbiniai santykiai [24; 215];*

*Socialinis šalies stabilumas, saugumo jausmas, kad valstybė pasirūpins ištikus nelaimėi [25, 202];*

*Gamta, galimybė keliauti po pačią šalį [25, 107].*

Norvegijoje gyvenančių lietuvių buvo klausama, kaip dažnai per metus jie grįžta į Lietuvą. 172 (42,2 %) apklaustieji nurodė, kad į Lietuvą grįžta vieną kartą per metus, 154 (38,1 %) – 2–4 kartus per metus, 44 (10,9 %) pateikėjai nurodė grįžtantys į Lietuvą dažniau nei 4 kartus per metus, o 34 (8,4 %) visai negrįžta į Lietuvą.

Atsakymai į klausimą, ar planuoja grįžti gyventi į Lietuvą, pasiskirstė gana vienodomis dalimis: 94 (23,3 %) apklaustieji pasisakė, kad tikriausiai negrįš gyventi į Lietuvą, 77 (19,1 %) yra apsisprendę likti Norvegijoje visam laikui, 83 (20,5 %) respondentai nurodė, kad galbūt grįš, 83 (20,5 %) – grįš, bet nežino kada, 67 (16,6 %) respondentai nurodė, kad yra apsisprendę grįžti gyventi į Lietuvą per artimiausius 5 metus.

Lietuvių, nusprendusių pasilikti Norvegijoje visam laikui, buvo paprašyta pakomentuoti tokį savo sprendimą. Išanalizavus rezultatus galima sakyti, kad pagrindinė priežastis, kodėl lietuviai planuoja įsikurti Norvegijoje visam laikui, yra ta, kad ten gimė, augo ir liks gyventi jų vaikai:

*Turiu sūnų, kuris gimė ir auga Norvegijoje. Mano namai ten, kur mano vaikas jaučiasi laimingas [25, 342];*



*Mano vaikai užaugo ir mokosi čia, jie net nesvarsto galimybės grįžti. Todėl nematau tikslo grįžti ir aš. Čia mano šeima [25, 259];*

*Manau, kad mūsų vaikai ir anūakai gyvens Norvegijoje, todėl planuojame likti čia [25, 139];*

*Visada planavom senatvėj sugrįžti. Bet vaikai dabar 15 ir 6 metų amžiaus, grįžti greičiausiai nenorės, tai logiškai galvojant, ką mums tada toj Lietuvoj vieniems seniems veikti [25, 89].*

Dalis apklaustųjų Norvegijoje nurodė, kad nebeįsivaizduoja savo gyvenimo Lietuvoje, grįžę jie nežinotų nuo ko viską pradėti:

*Čia gyvenu jau beveik 9 metus, jaučiuosi namie, visas sukurta, pastatyta Norvegijoje, grįžus į Lietuvą nežinočiau, ką ten daryti, nuo ko pradėti, nes nieko ten neturiu [25, 89];*

*Pripratau čia gyventi, sunku būtų grįžti į Lietuvą. Dabar atrodo, kad grįžti į Lietuvą – tai grįžti į blogesnę gyvenimą [25, 235];*

*Neįsivaizduojame gyvenimo Lietuvoje. Deja, Lietuvoje tiek socialinis, tiek ekonominis gyvenimas mums jau visiškai svetimas“ [25, 379].*

Panašius rezultatus pateikia ir D. Daukšo atliktas tyrimas – dažnai Norvegijoje gyvenantys lietuviai nėra tvirtai apsisprendę dėl savo grįžimo į Lietuvą, nors tokį norą ir išreiškia [3, 123]. Tyrime įvardijamos tokios priežastys, sulaikančios lietuvius nuo grįžimo į Lietuvą: užimama pozicija darbo rinkoje, sukurtos mišrios šeimos, noras, kad vaikai bent jau baigtų mokyklą Norvegijoje [3, 123].

Lietuvių, kurie visgi planuoja grįžti gyventi į Lietuvą, buvo paklausta, ar prie tokio jų sprendimo prisideda tai, kad Lietuvoje yra likusi jų šeima ir draugai. 42,3 % apklaustųjų nurodė, kad tai yra pagrindinė priežastis, dėl kurios jie nori grįžti į Lietuvą, 34,8 % teigė, kad tai sviri priežastis, tačiau grįžti gyventi į Lietuvą nori dėl kitų priežasčių, 22,9 % Norvegijoje gyvenančių lietuvių apsisprendimui grįžti į Lietuvą minėta priežastis neturi įtakos.

Respondentų buvo paklausta, kodėl, jų nuomone, kai kurie lietuviai nusprendžia pasilikti Norvegijoje visam laikui. Atsakymą į šį klausimą buvo galima rinktis iš kelių pateiktų variantų, taip pat respondentams buvo suteikta galimybė įrašyti savo atsakymą. 310 (24,5 % visų atsakymų) apklaustųjų nurodė, kad lietuviai lieka Norvegijoje visam laikui dėl geros ekonominės padėties šalyje, 298 (23,6 %) respondentai kaip priežastį nurodo puikią jų adaptaciją Norvegijoje, 272 (21,5 %) teigė, kad lietuviai lieka Norvegijoje dėl gerų socialinių garantijų, dar 264 (20,9 %) mano, kad lietuviai Norvegijoje lieka dėl turimo gero darbo, 89 (7 %) respondentų nuomone, priežastis gali būti ta, kad Norvegija yra draugiška šalis emigrantams.

Respondentų Norvegijoje paklausus, ar pagrindinė priežastis, lėmusi jų emigraciją, buvo ta, kad jiems buvo sunku susirasti darbą Lietuvoje, 334 (82,7 %) nurodė, kad emigravo dėl kitų priežasčių, 70 (17,3 %) teigė, kad būtent sudėtinga darbo paieška Lietuvoje sąlygojo jų emigraciją.

Lietuviai atskleidė, kaip jiems sekėsi / sekasi adaptuotis Norvegijoje. Didžioji dalis apklaustųjų – 187 (46,3 %) nurodė, kad iš pradžių adaptacija buvo sunki, tačiau dabar jie jaučiasi visiškai adaptavęsi, 169 (41,8 %) nuo pat pradžių sugebėjo sėkmingai adaptuotis naujoje šalyje ir tik 48 (11,9 %) apklaustieji teigė, kad jiems vis dar sunku adaptuotis Norvegijoje.

Į provokuojantį klausimą, ar prie lietuvių emigracijos į Norvegiją prisidėjo patriotizmo stoka, didžioji dalis respondentų (289, arba 73,8 %) pasisakė nesutinkantys su šiuo

teiginiu, 80 (19,8 %) respondentų nurodė, kad jiems sunku į tai vienareikšmiškai atsakyti, ir tik 26 (6,4 %) sutiko su tuo, kad jų emigracijai turėjo įtakos patriotizmo stoka.

D. Daukšo teigimu, lietuvių emigrantų etninio identiteto konstravime vyrauja prigimtinio etniškumo samprata, todėl Norvegijoje gyvenantys lietuviai į savo tautybę žiūri kaip į nepakeičiamą [4, 135]. Norvegijoje gyvenančių respondentų buvo klausta, ar gyvendami Norvegijoje jie puoselėja lietuvišką tapatybę. Didžioji dalis respondentų atsakė į šį klausimą teigiamai ir pakomentavo, ką daro, kad išsaugotų savo tapatybę svečioje šalyje.

Daugelis emigrantų lietuvių kalbos mokėjimą ir vartojimą traktuoja kaip pagrindinį lietuviškumo raišką ir tęstinumą emigracijoje apibūdinantį identiteto elementą, kurio atsisakymas jiems reiškia savo tautiškumo praradimą [23, 312]. Tai pabrėžė ir šio tyrimo dalyviai – dauguma nurodė, kad savo asmeninėje erdvėje vartoja tik lietuvių kalbą – 166 respondentai pasisakė, kad gyvendami Norvegijoje kalba lietuviškai, o dar 12 respondentų nurodė, kad moko vaikus kalbėti ir rašyti lietuviškai:

*Namuose kalbame lietuviškai, stengiamės, kad vaikai bent minimaliai kalbėtų lietuviškai [25, 334];*

*Būtinai. Mums yra svarbu, kad vaikai kalbėtų gimtąją kalba, žinotų pagrindines svarbias Lietuvai datas, šventes [25, 238];*

*Vyras ne lietuvis, bet ir ne norvegas, tačiau puikiai moka lietuviškai, todėl daugiausiai namuose kalbame lietuviškai tarpusavyje ir su vaikais [25, 137];*

*Kalbame lietuviškai ir žemaitiškai. Vaikai taip pat, nors ir gimę Norvegijoje [25, 90];*

*Vaikai namie kalba tik lietuviškai. Į darželį leidau vėliau tam, kad pirma pradėtų kalbėti gimtąja kalba [25, 76].*

137 respondentai nurodė, kad gyvendami Norvegijoje švenčia lietuviškas šventes, o dar 27 respondentai nurodė, kad laikosi lietuviškų tradicijų:

*Paminime Lietuvos nepriklausomybės dieną, švenčiame Kalėdų bei Velykų šventes pagal lietuviškas (katalikiškas) tradicijas [25, 379];*

*Iš savo pusės kiek galiu, visuomet minime didžiąsias lietuviškas šventes [25, 137];*

*Švenčiame šventes pagal lietuviškus papročius, prisimename visas lietuviškas valstybines šventes [25, 39].*

Populiarūs atsakymai dėl lietuviybės puoselėjimo Norvegijoje taip pat buvo bendravimas su kitais lietuviais, tradicinio maisto gamyba, dalyvavimas lietuviškuose renginiuose ir mišiose, skaitymas lietuviškai, lietuviškos televizijos žiūrėjimas. 19 respondentų nurodė, kad didžiuojasi būdami Lietuvos piliečiais, jiems buvo svarbu pabrėžti, kad jie nesigėdija savo tautybės ir mielai pasakoja norvegams apie Lietuvą ir jos kultūrą:

*Esu lietuvė ir labai tuo didžiuojuosi. Švenčiam visas lietuviškas šventes, kalbame lietuviškai, niekada neslepiu, jog esu lietuvė, ir su pasididžiavimu tą visiems pasakau [25, 372];*

*Švenčiam visas lietuviškas šventes su reikiama atributika, bandom parodyti savo kultūrą ir su ja supažindinti norvegus draugus [25, 295];*

*Tikrai neignoruojame, kad esame lietuviai, ir nesigėdijame dėl to [25, 235];*

*Tiek savo aplinkoje, tiek įvairių šalių tautiečius (ne tik norvegus) mokau lietuvių istorijos, papročių ir pan. [25, 42];*

*Paklausta visada didžiuodamasi atsakau, kad esu lietuvė. Vietoj jų tautinių drabužių (bunad) turiu lietuviškus, autentiškus, tik sidabrą derinau pagal vyro kraštą [moters sutuoktinis – norvegas] [25, 28].*

Gėdos aspektas buvo aptartas ir D. Daukšo 2011 m. atliktame tyrime. Anksčiau lietuviai turėjo nekokią reputaciją Norvegijoje dėl nusikalstamų veikų, jos dažnai buvo aprašomos ir Norvegijos žiniasklaidoje. Būtent tai, anot D. Daukšo, skatino radikalų sprendimą – nesileisti būti atpažįstamam kaip lietuviui [3, 130]. Remiantis šio, 2021 m. atlikto, tyrimo rezultatais, galima daryti prielaidą, kad lietuviai, gyvendami Norvegijoje, jau nebejučia gėdos dėl savo kilmės, jiems net svarbu akcentuoti, kad jie didžiuojasi tuo, kad yra lietuviai. Tai gali būti paaiškinama tuo, kad per šiuos 10 metų nuo atlikto D. Daukšo tyrimo pagausėjęs lietuvių bendruomenei, lietuvių reputacija Norvegijoje pagerėjo, jie stengiasi norvegams palikti gerą įspūdį. *Reprezentuoju lietuvius savo darbo kokybe*, – taip savo lietuviškos tapatybės puoselėjimą įvardijo Norvegijoje gyvenantis respondentas [25, 19].

Keletas tautiečių Norvegijoje pastebėjo, kad didesnis noras puoselėti lietuvišką tapatybę ir tradicijas atsirado tik emigravus:

*Manau, tie, kurie išvažiavo, labiau švenčia ir pabrėžia lietuviškas šventes, negu tie, kurie gyvena Lietuvoje* [25, 7];

*Nebuvome patriotai, kol nepajautėm, ką praradom* [25, 147];

*Pastebėjau, jog gyvenant užsienyje lietuviybė ir tradicijos dar daugiau puoselėjamos, negu gyvenant Lietuvoje. Minimomis visos valstybinės šventės, per lietuvių susibūrimus noriai klausomasi lietuviškos muzikos, netgi patriotinės, ne tik populiariosios pop* [25, 390].

Visgi dalis šiame tyrime dalyvavusių respondentų pažymėjo, kad ilgainiui gyvenant Norvegijoje lietuviškų tradicijų vis mažėja:

*Mokau vaikus kalbėti lietuviškai dėl to, kad yra seneliai ir giminaičiai Lietuvoje. Bet yra labai sunku išlaikyti tai, nes vaikai nori atsakyti lietuviško paso* [25, 363];

*Kadangi abu su vyru esame lietuviai, tai lietuviškos tradicijos tebėra namie, kalbame lietuviškai, bet po kurio laiko tų tradicijų mažėja, jos tampa labiau adaptuotos prie čionykščio gyvenimo* [25, 202];

*Ne, gyvendamas svetimoje šalyje stengiuosi priimti jų tradicijas* [25, 145].

Svarbus aspektas norint integruotis į naujos šalies visuomenę yra tos šalies kultūros ir tradicijų priėmimas. Šis klausimas jau buvo analizuotas ne vieno lietuvių mokslininko, savo tyrimų objektu pasirinkusio Norvegijos lietuvius. Antai D. Daukšas savo tyrime akcentavo, kad lietuviai, gyvenantys Norvegijoje, išreiškia pagarbą šaliai, kurioje gyvena, tačiau aiškiai nurodo, kad nesiruošia tapti norvegais, o tik tos šalies gyventojais [4, 136]. Jurgina Mačiulytė pažymi, kad gyvendami Norvegijoje lietuviai visiškai neatmeta jų kultūros – jie priima dalykus, kurie jiems atrodo teigiami tiek iš Lietuvos, tiek ir iš Norvegijos kultūros, ir atmeta tai, kas jiems nepatinka Norvegijos ar Lietuvos kultūroje [12, 31]. Jolanta Kuznecovienė taip pat išryškina kultūrinio atvirumo strategiją, kai Norvegijoje gyvenantys lietuviai racionaliai įvertina naudingumo / būtinumo principus ir išreiškia ketinimą prisiderinti prie kultūrinių tradicijų, viešojo gyvenimo elgesio modelių ir visuomenės, kurioje gyvena [11, 96]. Panašių atsakymų sulaukta ir 2021 m. atliktame tyrime. Paklausus Norvegijoje gyvenančių lietuvių, ar gyvendami Norvegijoje stengiasi priimti šios šalies kultūrą, didžioji dalis (58,7 %) nurodė, kad priima Norvegijos kultūrą ir tradicijas tik tiek, kiek tai yra būtina, 29,7 % nurodė, kad stengiasi priimti Norvegijos kultūrą ir mano, kad tai yra svarbu, ir tik 11,6 % apklaustųjų visiškai nesistengia priimti norvegų kultūros ir tradicijų. Paklausus, kokiais būdais lietuviai Norvegijoje priima norvegų kultūrą ir tradicijas, išryškėjo tam tikros tendencijos. 115 apklaustųjų nurodė, kad švenčia norvegiškas šventes. Norvegijos lietuviai dažniausiai mini gegužės 17 dieną – Norvegijos

Konstitucijos dieną. Ir tai suprantama, nes ši diena yra pati didžiausia šventė Norvegijoje, per kurią dauguma norvegų išeina į gatves pasipuošę tautiniu kostiumu, vyksta paradai ir įvairūs renginiai, tad lietuviai taip pat nepraleidžia šios šventės:

*Švenčiame gegužės 17 dieną kartu su norvegais, parodydami pagarbą jų šaliai* [25, 345];

*Norvegijos Konstitucijos diena – nuostabi valstybinė šventė. Nuo mažo žmogeliuko iki senjoro, visi pakylėtos nuotaikos. Dauguma dėvi tautinius rūbus, augintiniai, t. y. šuniukai, ir tie būna papuošti. Paraduose dalyvauja orkestrai, moksleiviai, masė žmonių. Šios šventės niekada nepraleidžiu* [24; 104];

85 respondentai atsakė, kad gamina norvegišką maistą, 23 domisi Norvegijos kultūra, istorija ir tradicijomis, 21 dalyvauja įvairiuose renginiuose ir susibūrimuose:

*Stengiuosi paminėti jų šventes, taip pat gaminu jų mėgstamus patiekalus, stengiuosi pripti ir suprasti jų kultūrą* [25, 402];

*Kalėdoms gaminam norvegų juleribbe, pinnekjøtt, verdam gloga* [25, 282];

*Keliaujame po Norvegijos pažintines, istorines vietas* [25, 23];

*Mokausi Norvegijos istorijos, kalbu su norvegais norvegiškai, klausausi jų pasakojimų apie jų gyvenimus, skaitau norvegiškas knygas norvegiškai, domiuosi jų teatru, muzika, folkloru* [25, 314].

Kaip kitus adaptavimosi prie norvegų kultūros ir gyvenenos būdus lietuviai nurodė jų kalbos mokymąsi, tradicijų laikymąsi, bendravimą su norvegais, norvegišką gyvenimo būdą, televizijos žiūrėjimą, skaitymą norvegų kalba ir naujienų sekimą.

Mažesnę dalis apklaustųjų nurodė, kad gerbia norvegų šventes ir tradicijas, tačiau patys jų nešvenčia ir nesilaiko:

*Gerbiu jų šventes, tačiau pati jų nešvenčiu, nes esu lietuvė; man atrodo truputį kvaila, kai lietuviai rengiasi norvegų nacionalinį kostiumą ir švenčia jų šventes, nes mūsų šaknys kitokios* [25, 351];

*Norvegiškas šventes švenčiu tik tiek, kiek reikia būnant su kolegomis norvegais* [25, 236];

*Šventes „švęsti“ dažnai esi priverstas, gerbdamas žmones ir šalį, kurioje gyveni ir dirbti. Kitu atveju nebūtų aktualu* [25, 175].

Lietuvių pasiteiravus, ar Norvegija jiems atrodo gera šalis auginti vaikus, absoliuti dauguma (74,3 %) nurodė, kad taip. Dar 16,8 % neturi apie tai nuomonės (galbūt tie žmonės neturi vaikų ir šis klausimas jiems neaktualus) ir tik 8,9 % apklaustųjų mano, kad Norvegija nėra gera šalis auginti vaikus. Viena respondentė Norvegijoje nurodė, kad emigracijai rinktųsi kitą šalį būtent dėl šios priežasties: *Jaučiuosi nesaugi dėl vaiko. Per didelis spaudimas iš kitų lietuvių ar šeimos, kad vaikui čia nėra gera šalis augti* [25, 289]. Nepaisant visko, galima sakyti, kad Norvegijoje gyvenantys lietuviai mano, kad Norvegija yra gera šalis auginti vaikus, nes pagrindinė priežastis, kodėl jie planuoja pasilikti gyventi Norvegijoje, yra būtent vaikai ir jiems sukuriama saugi aplinka.

Paklausti, ar gyvendami Norvegijoje lietuviai jaučiasi saugesni dėl to, kad aplink gyvena ir daug lietuvių, du trečdaliai (65,1 %) apklaustųjų nesutinka su šiuo teiginiu. Tik trečdalis (30,7 %) respondentų nurodė, kad jaučiasi saugesni dėl to, kad aplink yra ir kitų lietuvių. Priminsime, kad 17 % apklaustųjų atsakė, kad Norvegijoje nepažįsta jokių kitų lietuvių. Taigi šie atsakymai rodo, kad didžiajai daliai lietuvių toks svarbus saugumo jausmas yra su(si)kuriamas dėl kitų priežasčių.

Respondentų buvo prašyta nurodyti, kokias asociacijas jiems kelia Norvegija. Čia jie galėjo įrašyti savo atsakymus. Pateiktoje lentelėje matyti, kokie atsakymai tarp Norvegijoje gyvenančių lietuvių buvo populiariausi.

Lentelė. Su Norvegija siejamos asociacijos

Asociacija	Respondentų skaičius	Asociacija	Respondentų skaičius
Graži gamta	88	Aukštas pragyvenimo lygis	8
Ramybė	40	Mažiau streso / chaoso	7
Saugumas	31	Besišypsantys žmonės	7
Kalnai	28	Galimybė užsidirbti	6
Grožis	19	Fiordai	6
Laisvė būti savimi / laisvė	16	Atsipalaidavimas	5
Vėsus klimatas	15	Pozityvas	5
Stabilumas	15	Sportiški žmonės	5
Šalti, nenuoširdūs žmonės	14	Pagarba	5
Draugiškumas	14	Galimybė keliauti	4
Socialinės garantijos	11	Žmonių santūrumas	4
Lygybė	10	Nuobodulys	4
Tolerancija	10	Malonūs žmonės	3
Geras atlyginimas	10	Vikingai	3
Pinigai	9	Užtikrintas rytojus	3
Ekonominė gerovė	9	Darbas	3

Norvegijoje gyvenantiems lietuviams ši šalis labiausiai asocijuojasi su gražia gamta ir ramybe, saugumu, laisve, stabilumu, draugiškumu, tolerancija, lygybe ir pan. Kaip populiariausias neigiamas asociacijas Norvegijos lietuviai įvardijo vėšų klimatą, šaltus žmones ir nuobodulį.

## IŠVADOS

Didžioji dalis Norvegijoje gyvenančių lietuvių yra patenkinti savo gyvenimo sąlygomis šioje šalyje ir nekeistų emigracijos šalies, net jei turėtų tokią galimybę. Apklausos rezultatai rodo, kad lietuvių apsisprendimas grįžti visam laikui gyventi į gimtinę yra apgaubtas abejonių. Pagrindinė priežastis, kodėl lietuviai nusprendžia pasilikti Norvegijoje visam laikui – ten gimę, augę ir toliau savo gyvenimą kursiantys jų vaikai, kiti tiesiog nebeįsivaizduoja savo gyvenimo Lietuvoje. Tie, kurie visgi išreiškia norą ateityje grįžti gyventi į Lietuvą, kaip pagrindinę priežastį nurodo Lietuvoje likusius artimuosius.

Norvegijoje gyvenantiems lietuviams ši šalis dažniau asocijuojasi su teigiamais dalykais, tokiais kaip gamtos grožis, ramybė, stabilumas ar saugumas, neigiamų asociacijų jie pateikia labai nedaug. Taip pat Norvegijoje gyvenantys lietuviai mano, kad Norvegija yra gera šalis auginti vaikus.

Didžioji dalis lietuvių, gyvendami Norvegijoje, stengiasi išlaikyti ir puoselėti savo tautiškumą svetimoje šalyje: jie kalba lietuviškai, moko vaikus lietuvių kalbos, švenčia lietuviškas šventes ir laikosi jų tradicijų, bendrauja su kitais lietuviais, ruošia tradicinį lietuvišką maistą, dalyvauja lietuviškuose renginiuose ir pan.

Dauguma lietuvių Norvegijoje jaučiasi visiškai adaptavęsi ir sako, kad stengiasi priimti Norvegijos kultūrą tiek, kiek tai yra įmanoma ir reikia bendraujant su vietiniais. Lietuviai

mokosi norvegų kalbos, švenčia norvegiškas šventes, gamina norvegišką maistą, domisi kultūra, istorija ir tradicijomis, dalyvauja įvairiuose renginiuose, bendrauja su norvegiais ir pan. Lietuvių nuostatos norvegų kalbos atžvilgiu irgi yra teigiamos – didžioji dalis Norvegijoje gyvenančių lietuvių moka šią kalbą arba norėtų išmokti ir tik labai maža dalis visai nemoka norvegų kalbos ir neplanuoja jos mokytis.

Ankstesni tyrimai rodo, kad lietuviai, gyvendami Norvegijoje, buvo linkę jausti gėdą dėl savo kilmės, tačiau, laikui bėgant ir sparčiai didėjant lietuvių bendruomenei Norvegijoje, lietuvių savivertė didėjo, dabar dauguma jų nebejaucia gėdos dėl savo tautybės, jie didžiuojasi būdami lietuviais ir noriai pasakoja apie Lietuvą norvegam.

Gauta 2021 09 13  
Priimta 2022 08 22

## Literatūra ir šaltiniai

- [1] ANTINIENĖ, Dalia; LEKAVIČIENĖ, Rosita. Lietuvos studentų emigracinės nuostatos: struktūra ir kaita 2003–2017. *Pedagogika*, 2018, t. 132, Nr. 4, p. 63–80.
- [2] CELEŠIŪTĖ, Ingrida. Darbo migrantų elitas: migracijos tikslai ir verslumo iniciatyvos. *Oikos: lietuvių migracijos ir diasporos studijos*, 2010, Nr. 9 (1), p. 20–31.
- [3] DAUKŠAS, Darius. Būti lietuviu čia ir ten: migrantų iš Lietuvos Norvegijoje atvejais. *Lietuviškasis identitetas šiuolaikinės emigracijos kontekstuose*. Sud. V. Čiubrinskas. Kaunas: Vytauto Didžiojo universitetas, 2011, p. 119–140.
- [4] DAUKŠAS, Darius. „Savas“ ir „kitas“ Norvegijos visuomenėje: Norvegijos lietuvių atvejais. *Logos*, 2017, t. 93, p. 131–141.
- [5] DAUKŠAS, Darius. Antros kartos emigrantai iš Lietuvos Norvegijoje: tarp Lietuvos ir Norvegijos? *Lituanistica*, 2019, t. 65, Nr. 3, p. 230–240.
- [6] Europos migracijos tinklas [interaktyvus]. Prieiga per internetą: <<https://123.emn.lt>> [žiūrėta 2021 03 21].
- [7] GUDAVIČIENĖ, Eglė. Oslo lietuvių kalbų mokėjimas ir kalbinis elgesys. *Emigrantai: kalba ir tapatybė II. Keturi sociolingvistiniai portretai*. Sud. M. Ramonienė. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2019, p. 149–183.
- [8] KAZLAUSKIENĖ, Asta; RINKEVIČIUS, Leonardas. Lithuanian „Brain Drain“ Causes: Push and Pull Factors. *Engineering Economics*, 2006, Vol. 46, Nr. 1, p. 27–37.
- [9] KMITE, Liuda. *Acculturation and adaptation among Lithuanian workers in Norway (a case study)*. Stavanger: University of Stavanger, 2011.
- [10] KRIPAITIS, Rolandas; ROMIKAITYTĖ, Birutė. Tarptautinė darbo jėgos migracija: jos esmė, formos ir ją sąlygojantys veiksniai. *Ekonomika ir vadyba: aktualijos ir perspektyvos*, 2005, Nr. 5, p. 171–179.
- [11] KUZNECOVIENĖ, Jolanta. Išteritorinto identiteto alternatyvos: Lietuvių emigrantai Airijoje, Anglijoje, Ispanijoje ir Norvegijoje. *Lietuviškasis identitetas šiuolaikinės emigracijos kontekstuose*. Sud. V. Čiubrinskas. Kaunas: Vytauto Didžiojo universitetas, 2011, p. 89–104.
- [12] MAČIULYTĖ, Jurgina. Lithuanians in Norway: between conservation and integration. *Oikos: Lietuvių migracijos ir diasporos studijos*, 2012, Nr. 2 (14), p. 23–42.
- [13] Oficialios statistikos portalas: Emigrants, Crude emigration rate [interaktyvus]. Prieiga per internetą: <[https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=f8b1dcda-bff7-4159-90ac-2fe6b57f171f#/#/](https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=f8b1dcda-bff7-4159-90ac-2fe6b57f171f#/)> [žiūrėta 2021 03 20].
- [14] Oficialios statistikos portalas: Emigrants, Immigrants, Net international migration [interaktyvus]. Prieiga per internetą: <[https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=18a1efb1-3950-4cff-8112-35d727cbcd3f#/#/](https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=18a1efb1-3950-4cff-8112-35d727cbcd3f#/)> [žiūrėta 2021 05 04].

- [15] RUDŽINSKIENĖ, Rasa; PAULAUSKAITĖ, Lina. Lietuvos gyventojų emigracijos priežastys ir padariniai šalies ekonomikai. *STEPP: Socialinė teorija, empirija, politika ir praktika*, 2014, Nr. 8, p. 62–78.
- [16] SINIAVSKAITĖ, Edita; ANDRIUŠAITIENĖ, Daiva. Lietuvos jaunimo migracinių nuostatų tyrimas. *Mokslas – Lietuvos ateitis*, 2015, t. 7, Nr. 2, p. 210–220.
- [17] SIPAVIČIENĖ, Audra; STANKŪNIENĖ, Vlada. Lietuvos gyventojų (e)migracijos dvidešimtmetis: tarp laisvės rinktis ir išgyvenimo strategijos. *Filosofija. Sociologija*, 2011, t. 22, Nr. 4, p. 323–333.
- [18] SOLNYŠKINIENĖ, Jolanta; ADAMONIENĖ, Rūta. Migracijos procesus formuojančių veiksnių vertinimas. *Visuomenės saugumas ir viešoji tvarka*, 2017, Nr. 18, p. 469–484.
- [19] Statistics Norway: Population by sex, age and citizenship 1977–2021 [interaktyvus]. Prieiga per internetą: <<https://www.ssb.no/en/statbank/table/05196/>> [žiūrėta 2021 03 26].
- [20] Statistics Norway: Population [interaktyvus]. Prieiga per internetą: <<https://www.ssb.no/en/befolkning/statistikker/folkemengde>> [žiūrėta 2021 03 21].
- [21] STULGIENĖ, Asta; DAUNORIENĖ, Asta. Migracijos poveikis darbo jėgos rinkos pusiausvyrai. *Ekonomika ir vadyba*, 2009, Nr. 14, p. 984–992.
- [22] ŠIMANSKIENĖ, Ligita; PAUŽUOLIENĖ, Jurgita. Emigracija Lietuvoje: priežastys ir padariniai. *Regional Formation and Development Studies*, 2013, Vol. 1 (9), p. 146–156.
- [23] ŠUTINIENĖ, Irena. Lietuvių imigrantų požiūriai į lituanistinį vaikų ugdymą. *Filosofija. Sociologija*, 2019, t. 20, Nr. 4, p. 310–317.
- [24] VIJEIKIS, Juozas. Emigracija iš Lietuvos – grėsmė šeimos vertybėms. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*, 2012, Vol. 30 (1), p. 180–190.
- [25] *Vytauto Didžiojo universiteto Kultūrų studijų katedros Skandinavistikos duomenų rankraštynas*, byla Nr. 36.

PAULINA KUSAITĖ, LAIMUTĖ ANGLICKIENĖ

## The Attitude of Norwegian Lithuanians Towards Migration to Norway

### *Summary*

Based on the data of an empirical research conducted in 2021, the article discusses the attitudes of the Lithuanians living in Norway towards this country. It analyses what encourages Lithuanians to emigrate to this country and stay there permanently; why Norway seems attractive; what associations Norway raises for Lithuanians; whether this country is a good place to raise and bring up children, and other relevant issues often discussed in the Lithuanian media. The results of the survey are compared with the results of previous research done by other researchers.

The majority of the Lithuanians living in Norway are satisfied with their living conditions in this country and would not change their country of immigration even if they had such an opportunity. For the Lithuanians living in Norway, this country is more often associated with positive (such as beautiful nature, peace, security, freedom, stability, friendliness, tolerance, and equality) rather than negative aspects of Norway. In 2021, at the time of the study, most Lithuanians residing in Norway felt fully integrated and said that they were trying to accept Norwegian culture and traditions as much as it was important for communicating with the locals. Nevertheless, Lithuanians try to uphold their Lithuanian identity and traditions while living in a foreign country. In comparison with the results of the surveys of previous years, the present study shows that Lithuanians in Norway are less and less ashamed of their nationality and increasingly express pride in their homeland.

**Keywords:** Norway, Lithuanians living in Norway, immigrants, migration, attitudes